

**WARSZTATY DLA INTERESARIUSZY:
Wypracowanie zasad i narzędzi konsultacji
w procesie opracowania Planu Zarządzania**

PODSUMOWANIE – 15.06.2022 r.

IOŚ-PIB
Instytut Ochrony Środowiska
Państwowy Instytut Badawczy

GŁÓWNE INFORMACJE
- PODSUMOWANIE

Główne informacje o warsztatach

- **2 warsztaty (2 tury)**, których treść i sposób przeprowadzenia były tożsame, odbyły się w dniach 30-31 maja (warsztat w godzinach pracy oraz warsztat popołudniowy od godziny 17.00).
- **Główne cele warsztatów:**
 - ✓ poszerzenie wiedzy o metodach partycypacji i rozwiązywaniu konfliktów,
 - ✓ poznanie oczekiwań interesariuszy dot. współpracy, wskazanie preferowanych metod współpracy przy opracowaniu Planu,
 - ✓ opracowanie zasad partycypacji mających zastosowanie w ramach opracowania i konsultowania Planu.

Główne informacje o warsztatach

- **W warsztatach udział wzięło łącznie 31 osoby**
- W poszczególnych grupach (turach) uczestniczyło:
 - ✓ 30 maja godz. 17.00-20.30 – 7 osób
 - ✓ 31 maja godz. 11.00-14.30 – 24 osoby

Główne informacje o warsztatach

Uczestnikami warsztatów byli przedstawiciele następujących interesariuszy:

MKiŚ, Lasów Państwowych (Nadleśnictwo: Białowieża, Browsk, Hajnówka, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku, DGLP), Białowieckiego Parku Narodowego, Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, samorządów lokalnych (Białowieża, Hajnówka, Narewka), samorządu regionalnego (urząd marszałkowski), mieszkańców, lokalnych liderów społecznych, przedsiębiorców, lokalnych organizacji pozarządowych (m.in.: Puszczyków Głos) oraz ponadlokalnych organizacji pozarządowych (m.in.: WWF).

IOŚ-PIB
Instytut Ochrony Środowiska
Państwowy Instytut Badawczy

**PARTYCYPACJA I JEJ ZNACZENIE
W PROCESIE PROGRAMOWANIA**

Partycypacja jako proces

- ❑ Partycypację definiujemy z jednej strony jako udział ludności (np. społeczności lokalnej) w podejmowaniu decyzji politycznych, z drugiej jako współpracę między instytucjami a społeczeństwem, ale także między instytucjami (np. administracją publiczną różnych szczebli).
- ❑ Co istotne, partycypacja nie kończy się na podjęciu decyzji, a jej dojrzałe formy dotyczą także współdziałania we wdrażaniu np. polityki rozwoju, czy konkretnych projektów, dokumentów.
- ❑ Funkcje partycypacji (kluczowe z punktu widzenia projektu): **informacyjna i edukacyjna; aktywizująca i pobudzająca** lokalną aktywność i demokrację lokalną; daje możliwość **wysłuchania różnych racji**, opinii i możliwość osiągnięcia kompromisu; **przeciwdziała konfliktom** lub pomaga je rozwiązać.

Interesariusze w procesie partycypacji

- ❑ Zgodnie z definicją, *interesariusz, to każda osoba lub organizacja, która ma wpływ lub może mieć wpływ na Plan, która może przyczynić się do jego sukcesu lub niepowodzenia.*
- ❑ Interesariusze nie są jednolitą grupą, mają różne „umocowanie” instytucjonalne oraz mogą dążyć do różnych celów. Dlatego kluczowe jest rozpoznanie interesariuszy (zmapowanie ich) oraz określenie, jaka jest i/lub może być siła nacisku (wpływu) poszczególnych interesariuszy na cały proces – **mapa interesariuszy została opracowana i zamieszczona w *Metodyce opracowania zintegrowanego planu zarządzania dla Obiektu Światowego Dziedzictwa Puszcza Białowieska.***
- ❑ Włączenie interesariuszy w proces opracowania Planu Zarządzania **wymaga uznania, że jest to proces czasochłonny (musi być przewidziany w harmonogramie prac), ale może przynieść wiele korzyści.** Przede wszystkim staje się procesem budowania i wzmacniania wiedzy nt. zarządzania obiektem Światowego Dziedzictwa.

Jak podejmować interakcje z interesariuszami?

- ❑ **Komunikacja** – informowanie jest podstawowym poziomem budowania relacji z interesariuszami. Skuteczna komunikacja powinna być prowadzona wielokanałowo, z wykorzystaniem różnych narzędzi w tym internetowych. **Sama komunikacja to słaba forma angażowania interesariuszy i jest słabym natężeniem partycypacji, choć stanowi jej podstawę.**
- ❑ **Konsultacje** – to nieco bardziej zaawansowane narzędzie angażowania interesariuszy i najczęściej stosowana forma, ze względu na przepisy prawne. Celem konsultacji jest uzyskanie opinii interesariuszy na określony temat, z wykorzystaniem takich narzędzi jak: badania ankietowe, sondaże internetowe, spotkania z interesariuszami, dyskusje (w tym on-line), a także pozyskiwanie informacji zwrotnych on-line.

Jak podejmować interakcje z interesariuszami?

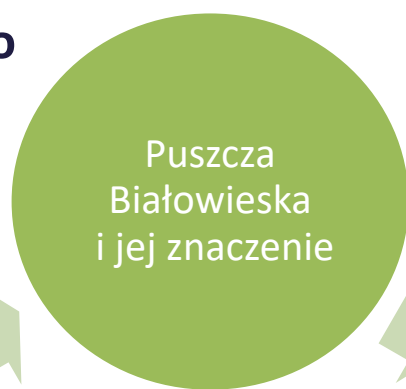
- ❑ **Partnerstwo** – to forma wymagająca od wszystkich interesariuszy większego zaangażowania, gdyż jest to tworzenie relacji z interesariuszami, w celu realizacji wspólnych projektów np. związanych z opracowaniem i wdrażaniem strategii, planów
- ❑ **Dialog z interesariuszami** – to najbardziej zaawansowana forma angażowania (w tym procesie nie tylko pytamy interesariuszy i odpowiadamy na ich pytania, ale także bierzemy pod uwagę ich opinie i modyfikujemy swoje działania)

Partycypacja w zarządzaniu obiektami światowego dziedzictwa

- ❑ Wytyczne “*Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention*” (WHC.21/01 31 July 2021) określają elementy skutecznego systemu zarządzania, wymieniając wśród nich m.in.:
 - ✓ dogłębne wspólne zrozumienie obiektu, jego światowych [uniwersalnych], krajowych i lokalnych wartości oraz społeczno-ekologicznych uwarunkowań przez wszystkie zainteresowane strony, w tym społeczności lokalne i ludy tubylcze,
 - ✓ opracowanie mechanizmów zaangażowania i koordynacji różnych działań pomiędzy różnymi partnerami i zainteresowanymi stronami,
 - ✓ wytyczne nie przesądzają o sposobie angażowania interesariuszy i narzędziach oraz technikach partycypacji.

Partycypacja w zarządzaniu obiektami światowego Dziedzictwa - przygotowanie Planu Zarządzania

Kontekst i zasady, które przyświecają opracowaniu Planu. Cel Planu, podstawa i status prawny

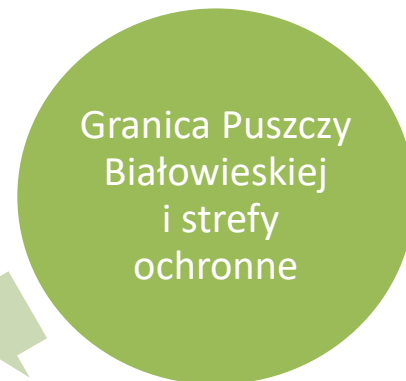
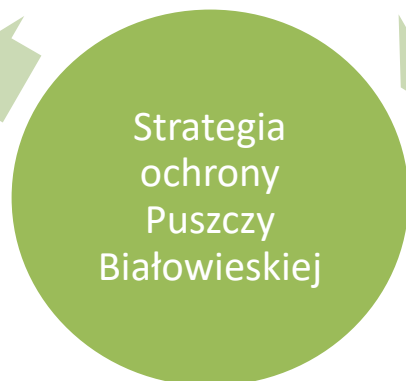
Syntetyczna charakterystyka Puszczy i jej rzeczywistego obecnego stanu. Znaczenie Puszczy Białowieskiej

Formy ochrony przyrody, zagrożenia, ocena podatności na presje społeczne, gospodarcze, środowiskowe i inne czynniki w tym katastrofy i zmiany klimatu

Działania, w tym dot. skoordynowania strategii i planów na obszarze Puszczy Białowieskiej z celami Planu, nauki, komunikacji społecznej, udostępniania Zasady zarządzania, instrumenty zarządzania, organizacja wdrażania Planu, monitorowanie i raportowanie

Strefy ochronne, opis i przedstawienie kartograficzne

Wizja oraz cele ochrony

Partycypacja w przygotowaniu Planu Zarządzania

- ❑ Partycypacja w ramach realizacji projektu opiera się o:
 - ✓ informowanie (z wykorzystaniem różnych kanałów informowania, w tym także kanałów on-line),
 - ✓ konsultowanie z wykorzystaniem pracy warsztatowej, zasięgnięciem opinii interesariuszy, spotkań (w tym on-line),
 - ✓ Konsultacje przewidziane na etapie przygotowania projektu Planu Zarządzania.
- ❑ *W Metodycie opracowania zintegrowanego planu zarządzania dla Obiektu Światowego Dziedzictwa Puszcza Białowieska* wskazano metody partycypacji przypisane do poszczególnych etapów prac nad Planem Zarządzania.
- ❑ **Partycypacja, konsultacje społeczne (zarówno na etapie planowania, jak i ich realizacji) muszą uwzględniać obecny status Obiektu Światowego Dziedzictwa Puszcza Białowieska oraz mieć na względzie Wyjątkową Uniwersalną Wartość dobra.**

IOŚ-PIB
Instytut Ochrony Środowiska
Państwowy Instytut Badawczy

**PRACA WARSZTATOWA
- PODSUMOWANIE**

Praca warsztatowa w podgrupach

Podsumowania

- ❑ Na każdej turze warsztatów przeprowadzano pracę warsztatową i dyskusję w podgrupach.
- ❑ Łącznie na wszystkich turach warsztatów pracowało 7 podgrup (1 tura – 2 podgrupy, 2 tura – 5 podgrup).
- ❑ Podgrupy pracowały nad następującymi zagadnieniami:
 - ✓ narzędziami komunikacji stosownymi w projekcie i ich skuteczności (***dyskusja moderowana***),
 - ✓ wypracowaniem propozycji zasad konsultacji, jakie powinny być uwzględnione w opracowaniu i konsultacjach Planu Zarządzania.

Prezentacja wyników prac

Zbiorcze zestawienie

- ❑ W czasie warsztatu każda podgrupa omawiała pokrótce wynik swojej wewnętrznej dyskusji.
- ❑ W dalszej części prezentujemy Państwu podsumowanie prac wszystkich grup pracujących w ramach 2 tur warsztatów.
- ❑ **Jako podsumowanie prezentujemy odniesienie do kluczowych postulatów związanych z konsultacjami projektu Planu Zarządzania.**

Praca warsztatowa – podsumowanie

- ❑ Narzędzia komunikacji stosowane w projekcie i ich skuteczności (***dyskusja moderowana***).
- Kanały informacyjne trafiające skutecznie do uczestników warsztatów: informacje mailowe, media społecznościowe (wskazana bariera: trudność w wyszukiwaniu strony internetowej IOŚ-PIB).
- Proponowane dodatkowe kanały informacyjne do zastosowania: współpraca z regionalną i lokalną TV; współpraca z lokalnymi gazetami (np. Głos Białowieży); szersza promocja w Internecie; radio Białystok; marketing szeptany (informacje dystrybuowane przez uczestników warsztatów); influencerzy i ambasadorowie Puszczy; udział w otwartej sesji Rady Gminy; spotkania w domach kultury lub świetlicach; skierowanie listu z informacją do sołtysów (forma tradycyjna); ulotki i plakaty do rozdyskrybuowania w gminach; spotkanie z Młodzieżową Radą Gminy Narewka; spotkanie w klubie seniora oraz uczestnikami Uniwersytetu Trzeciego Wieku; informacje na lokalnych imprezach np. festynach.

Praca warsztatowa – podsumowanie

- Zaproponowane kanały częściowo były już uruchamiane, nie wszystkie okazały się skuteczne. Zespół projektowy będzie się starał na poszczególnych etapach prac nad Planem uruchamiać kanały dotarcia adekwatne do angażowanych grup interesariuszy. **Uczestnicy warsztatu wskazali szeroką gamę możliwych działań informacyjnych, dzięki czemu informacja o projekcie i przygotowywanym Planie Zarządzania powinna być jeszcze skuteczniej przekazywana i trafiać do zróżnicowanych grup odbiorców.**

Praca warsztatowa – podsumowanie

- Zasady konsultacji, jakie powinny być uwzględnione w opracowaniu Planu Zarządzania (podejście generalne) w oparciu o dwa zaproponowane zbiory zasad: ***Siedem zasad konsultacji 2013; Kanon lokalnych konsultacji 2014***

Zasada	Opis	Liczba podgrup wskazująca zasadę (max. 7)
Powszechność	każdy kto jest zainteresowany tematem, powinien móc dowiedzieć się o konsultacjach i wyrazić swój pogląd	7
Przejrzystość	informacje o celu, regułach, przebiegu i wyniku konsultacji muszą być powszechnie dostępne	7
Koordinacja	każde konsultacje powinny mieć gospodarza odpowiedzialnego za konsultacje (to podejście łączy się z zasadą przejrzystości, gdyż każdy powinien wiedzieć, co? Dlaczego? dla kogo? i po co konsultuje?)	4
Komunikacja	zapraszanie, informowanie i dyskutowanie	4

Praca warsztatowa – podsumowanie

- Zasady konsultacji, jakie powinny być uwzględnione w opracowaniu Planu Zarządzania (podejście generalne) dodatkowo wskazywane przez mniejszą liczbę podgrup:
 - ✓ **zasada "otwartej głowy"** - jedna podgrupa ją sformułowała jako odrzucenie uprzedzeń i stereotypów dobra wiara, czyste intencje (ponadto dwie podgrupy wskazały na zasadę **dobrej wiary**)
 - ✓ **poszanowanie interesu ogólnego** - organizator konsultacji przygotowując ostateczną wersję rozwiązania, kieruje się interesem (dobrem) publicznym – 3 podgrupy wskazały tę zasadę

Praca warsztatowa – podsumowanie

- Zasady konsultacji jakie powinny być uwzględnione w opracowaniu Planu Zarządzania (podejście generalne) dodatkowe wskazywane przez mniejszą liczbę podgrup:
 - ✓ **responsywność** – skłonność, powinność do odpowiedzi, co oznacza, że każdemu, kto zgłosi opinię, należy się merytoryczna odpowiedź (*w rozsądnym terminie*) – 1 podgrupa sformułowała tę zasadę
 - ✓ **pewność relacji** - społeczeństwo musi mieć pewność, że wynegocjowane rozwiązania zostaną wdrożone, że ich głos będzie szanowany przez instytucje – 1 podgrupa sformułowała tę zasadę

Praca warsztatowa – podsumowanie

- ❑ Zasady szczegółowe (operacyjne) konsultacji Planu Zarządzania odnoszące się do następujących kwestii:
 - ✓ Czas trwania konsultacji
 - ✓ Kanały dotarcia z informacją o procesie konsultacji
 - ✓ Miejsce i forma upublicznienia dokumentu
 - ✓ Dyskusja publiczna nad dokumentem
 - ✓ Inne dodatkowe zasady i postulaty...

Praca warsztatowa – zasady szczegółowe podsumowanie

Zasada	Opis
Czas trwania konsultacji	Podgrupy wskazywały na czas między 30 (5 podgrup) a 60 dni (2 podgrupy)
Kanały dotarcia z informacją o procesie konsultacji	Wszystkie wskazywane wcześniej w dyskusji moderowanej przez podgrupy - tu wszyscy byli zgodni. Bardzo istotne będzie uruchomienie kanałów informacji on-line także z linkami do projektu Planu Zarządzania.
Miejsce i forma upublicznienia dokumentu	W formie on-line na stronie IOŚ-PIB oraz na stronach Gmin i Zarządzających Dobrem Światowego Dziedzictwa (wszystkie podgrupy). Ponadto wersja papierowa powinna być dostępna w Urzędach Gmin (wszystkie podgrupy); Bibliotekach (2 podgrupy); Nadleśnictwach (4 podgrupy); w Siedzibie Parku Narodowego (3 podgrupy).
Dyskusja publiczna nad dokumentem	Wszystkie podgrupy proponowały 2 dyskusje – pierwsza rozpoczynająca (lub nawet tuż przed rozpoczęciem konsultacji) i druga w drugiej połowie (lub jedna grupa wskazywała, że raczej pod koniec) trwania całego procesu konsultacji projektu dokumentu. Wszystkie podgrupy były zgodne, że dyskusja powinna mieć charakter stacjonarny i on-line (może być to formuła hybrydowa lub jedna dyskusja stacjonarna i druga on-line)

Praca warsztatowa – zasady szczegółowe podsumowanie

Zasada	Opis
Czas trwania konsultacji	Proponuje się 35 dni (taki czas wskazuje nowelizacja ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju dla dokumentów strategicznych)
Kanały dotarcia z informacją o procesie konsultacji	Wszystkie, które okażą się skuteczne w docieraniu z informacją do interesariuszy w czasie prac nad Planem Zarządzania. 14 dni przed rozpoczęciem procesu konsultacji projektu dokumentu zostanie podana informacja nt. planowanego terminu rozpoczęcia konsultacji (jest to jeden z postulatów dodatkowych od podgrup – jedna zgłaszała postula 7 dni i jedna 14 dni)
Miejsce i forma upublicznienia dokumentu	Zgodnie z wszystkimi propozycjami zgłoszonymi przez podgrupy
Dyskusja publiczna nad dokumentem	Dwie dyskusje – jedna o charakterze informacyjnym i prezentującym projekt Planu Zarządzania na rozpoczęcie procesu konsultacji (w pierwszym tygodniu okresu konsultacji Planu Zarządzania) i druga dyskusja w ostatnich 10 dniach trwania konsultacji dokumentu Każda z dyskusji odbędzie się w formule hybrydowej.

IOŚ-PIB
Instytut Ochrony Środowiska
Państwowy Instytut Badawczy

DZIĘKUJEMY!

ios.edu.pl/bialowieza-forest/

Sfinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej